Från: [redacted]
Skickat: Thu, 26 Sep 2024 08:57:48 +0100
Till: "RLK Funk Registrator" <registrator.rlk@regionstockholm.se>
Cc: "Registrator MUCF" <registrator@mucf.se>
Ämne: MUCFs synpunkter på RUFS - Dnr RS 2024-0344
Bilagor: MUCF synpunkter på RUFS för Region Stockholm.docx, MUCF synpunkter på RUFS för Region Stockholm.pdf

Hej,

vänligen se MUCF:s synpunkter på samrådsförslaget om Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Region Stockholms diarienummer RS 2024-0344
MUCF:s diarienummer: 0818/24

Vänliga hälsningar

[redacted]

mucf Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Besöksadress: Liedbergsgatan 4, 352 30 Växjö
Postadress: Box 206, 351 05 Växjö
Telefon: 010-160 10 69
[redacted]
Prenumerera på våra nyhetsbrev
www.mucf.se

Datum 2024-09-26

Dnr 0818/24

Myndighetens synpunkter på ny regional utvecklingsplan för Region Stockholm, RS 2024–0344

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors, MUCF, yttrande utgår från regeringens ungdomspolitiska mål om att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

MUCF har utifrån detta följande synpunkter till Region Stockholm inför sin process med att ta fram en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (nedan nämnt RUFS).

Barn och unga

Många av de frågor som behandlas i RUFS:en berör unga i stor utsträckning. I den nationella strategin för regional hållbar utveckling i hela landet 2021–2030 (2020/21:133) står att:

> *”Ungas demokratiska färdigheter och kompetenser bör utvecklas och deras deltagande och delaktighet i demokratin bör främjas. Ett ungdomsperspektiv ska främjas inom den regionala utvecklingspolitiken.”* (s.24)

Inkludering och goda uppväxtvillkor

Flera av MUCF:s rapporter lyfter ungas upplevelser av inkludering och inflytande vilka kan användas för att ta sig an den identifierade utmaningen och minska ojämlikheten mellan vuxna och barn/unga när det gäller t.ex. makt (och inflytande). I MUCF:s rapport Ung idag 2024:1 uppger endast 40 % av unga att de känner sig inkluderade i kommunen där de bor, detta oberoende av kön eller var de unga bor. En minoritet bland unga tror att de som bestämmer lyssnar och bryr sig om människors åsikter och förslag och bara hälften tror att det finns stora möjligheter för vanliga människor att föra fram sina åsikter och förslag. Hälften av unga oavsett kön och socioekonomisk områdestyp tror inte att de behövs i det svenska samhället och det är vanligt att unga som vill vara med och påverka i kommunen där de bor inte vet var de ska vända sig. Endast hälften av unga tycker att det går att lita på andra, och samma andel tycker också att de flesta är rättvisa och inte försöker utnyttja en. Tjejer och unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar tror i lägre utsträckning att de flesta är rättvisa och att det går att lita på andra, jämfört med killar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Länk till Ung idag 2024:1:

- https://www.mucf.se/publikationer/en-sammanfattad-bild-av-ungas-levnadsvillkor-i-sverige-0

RUFS tar avstamp i att Stockholmsregionen ska vara *Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion att bo, leva och verka i*. I ett av de tre övergripande målen, *En jämlik, trygg och inkluderande region med god livsmiljö*, lyfter ni att grunden till detta läggs genom goda uppväxtvillkor för barn och unga i hela regionen. Som konkret åtgärd beskrivs att Stockholmsregionens aktörer ska *stärka möjligheterna att ta del av folkbibliotek, öppna motionsområden, kultur-, idrotts- och föreningsverksamhet* och att *insatserna särskilt ska riktas så att fler barn och unga kan ta del av utbudet* (Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, s.22). RUFS lyfter även att regionen ska arbeta för ökad trygghet och framtidstro genom att *stärka barn- och ungdomsperspektivet ökar möjligheterna för barn och unga att göra sina röster hörda*. Myndigheten bedömer det som positivt eftersom många unga är samhällsintresserade och berättar att de vill vara med och påverka. Bra beslut kräver att unga själva kan vara med och påverka och att man har ett ungdomsperspektiv i frågor som berör unga.

MUCF synpunkter och förslag till handling

Myndighetens synpunkter framförs i följande avsnitt för hur Stockholmsregionen kan förstärka arbetet utifrån ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv[1] och utgå från att stärka civilsamhällets förutsättningar att hjälpa till att utveckla regionens arbete.

➔ Kan ni i planen förtydliga hur ni planerar att säkra det rättighetsbaserade ungdomsperspektivet i ert regionala arbete?

Myndigheten arbetar med en modell för att stärka arbetet för att unga ska ses som resurs och ges förutsättningar för att bidra i samhällsutvecklingen. Modellen bygger bland annat på FN:s konvention om barnets rättigheter och blir därmed ett sätt att även omsätta barnkonventionen och värna barns och ungas mänskliga rättigheter i praktiken. Modellen kan användas som ett verktyg i arbetet med att inkludera barn och unga i samhällsutvecklingen och ta vara på dem som en resurs i Stockholm. Ett arbete utifrån

[1] Se MUCF:s modell **rättighetsbaserat ungdomsperspektiv** (se länkar nedan för beskrivning om respektive komponent).

ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv leder till bättre beslut, ökad inkludering, att ungas rättigheter tillgodoses samt en stärkt demokrati.

➔ Hur säkerställs att barn och ungdomar bjuds in och görs delaktiga i processen när regionen tar fram en ny RUFS?

Region Stockholms nya RUFS lyfter endast fram ungdomsperspektivet en gång, kopplat till att ett stärkt barn- och ungdomsperspektiv ökar möjligheten för barn och unga att göra sina röster hörda. Här nämns också att tillit, både till varandra och samhället i stort, är viktigt för tryggheten (s. 23). För att säkra ett ungdomsperspektiv behöver det satsas på kunskap om unga genom exempelvis regelbunden uppföljning av ungas uppfattningar och levnadsvillkor med hjälp av ungdomsenkäter. MUCF tillhandahåller konstadsfritt en metod för lokal uppföljning av ungdomspolitiken genom ungdomsenkäten LUPP.

➔ Kan regionen ta ett samlat ansvar och samordna flera kommuner till en gemensam ungdomskunskapsprocess, för att på så sätt ge regionens unga mer jämlika förutsättningar att göra sin röst hörd via exempelvis LUPP, och på så sätt även konkret arbeta med ungdomsperspektivet?

Flera regioner gör detta för att säkerställa att hela regionens unga ges en mer rättvisande och jämlik möjlighet att komma till tals, delta och ha inflytande. Det är också viktigt att se till unga som en heterogen grupp där unga har olika förutsättningar och behov.

Mer information och kontakt för rättighetsbaserat ungdomsperspektiv samt LUPP:

- https://www.mucf.se/ungdomsperspektiv. Här förklaras begreppet rättighetsbaserat ungdomsperspektiv. Ni kan även ta del av ett självskattningsverktyg för att skatta er regions nuvarande arbete utifrån ett ungdomsperspektiv (svaren är bara för er skull och registreras inte).
- https://www.mucf.se/valkommen-till-mucfs-webbutbildningar. Här kan ni ta del av våra olika webbutbildningar, däribland om rättighetsbaserat ungdomsperspektiv för tjänstemän och beslutsfattare.
- https://www.mucf.se/uppdrag/ungdomsenkaten-lupp. Om hur kommuner och regioner kan följa upp den lokala och regionala ungdomspolitiken.

Demokrati

MUCF:s senaste Ung idag 2024:2 visar att valdeltagandet bland unga (18–24 år) minskade i valet 2022, främst på grund av att färre unga med utländsk bakgrund röstar.

Endast 55 procent av killar med utländsk bakgrund i socioekonomiskt utsatta områden röstade. Andelen unga invalda i riksdag, region- och kommunfullmäktige minskade också. Många unga är intresserade av samhällsfrågor, men få är medlemmar i samhällsorienterade föreningar, går på politiska möten eller har kontakt med politiker. Dessutom uppger hälften av de unga att de varken tror att de behövs i samhället eller att de känner sig delaktiga.

Region Stockholms nya RUFS beskriver fem utmaningar att lösa, däribland att *minska skillnader i livsvillkor och öka tryggheten*. Ni beskriver att *var fjärde invånare bor i områden som präglas av låga inkomster och sårbara livsvillkor* samt att *en ny och mer organiserad brottslighet kan få konsekvenser i form av minskat förtroende för de demokratiska institutionerna[…]* s.15). För att stärka barns och ungas möjligheter till deltagande i beslutande sammanhang kan satsningar i samarbete med skolans demokratiuppdrag vara lämpliga att ses över eftersom skolan har en kompensatorisk roll och kan hjälpa till att utjämna skillnader i exempelvis demokratisk skolning.

➔ (Hur) kan regionen stödja och samarbeta med kommunerna och skolorna i regionen genom demokratiuppdragen?

En demokratisatsning är skolval i samband med våra allmänna val. I riksdagsskolvalet 2022 deltog 343 skolor och 121 074 elever i Stockholm, varav 77,5 % valde att rösta. I EU-skolvalet 2024 deltog 93 skolor med 35 925 elever, varav 55,5 % valde att rösta.

Myndigheten bedömer att regionen bör ta initiativ till att säkerställa att samtliga skolor i regionen genomför Skolval till riksdagen 2026 och på så sätt sätter fokus på demokratifrämjande arbete i regionen.

➔ Kan er region främja att fler skolor deltar i nationella demokratisatsningar?

Skolvalsengagemanget, som kan göras som en del av såväl regionens, kommunens och skolans demokratiuppdrag, kan följas upp tillsammans med elever, skolpersonal, kommun och region med komplement från uppföljning av ungdomspolitiken. Detta kan göras via exempelvis MUCF:s ovan nämnda LUPP-enkät där resultatet kan användas för att diskutera demokrati och politik med de unga i skolorna, inför och efter val.

Information om skolval i samband med våra allmänna val samt MUCF:s demokratipaket:

- mucf.se/skolval Samlingssida för såväl riksdagsskolval som EU-skolval, ni även kan själv se vilka skolor och kommuner som deltagit i skolvalet i er region.

- https://www.mucf.se/demokratipaketet. Demokratipaketet kan användas som arbetsmaterial för att prata demokrati med unga i skolan och på fritiden. Se hemsida för mer information:

Utbildning och UVAS

I MUCF-rapporten Fokus 23 om olika villkor i etablering framgår att nästan var tionde ung i åldern 16–29 år befinner sig utanför både arbete och studier under minst ett år av sin ungdomstid. För en del är denna livssituation kortvarig medan andra befinner sig i ett långvarigt utanförskap. MUCF föreslår i sin senaste rapport Fokus 23 bland annat ett ökat ansvar för målgruppen på regional nivå. Länk till rapporten: https://www.mucf.se/publikationer/ett-langvarigt-utanforskap.

Ett av era mål för år 2030 är *En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region* där ni väljer att bland annat fokusera på delmålet 3: *andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska* (sidan 81). Det ser vi som positivt med tanke på att riskfaktorer för att hamna i UVAS är just ofullständig skolgång.

MUCF arbetar med att stödja kommuner och regioner i arbetet med UVAS. Identifierade riskfaktorer för att hamna i UVAS är utöver ofullständig skolgång även psykisk ohälsa, socioekonomisk bakgrund, tidigt föräldraskap och bostadsort. Unga med funktionsnedsättning, utrikesfödd/nyanländ och normbrytande könsidentitet eller sexuell läggning är överrepresenterade grupper inom UVAS. På vår hemsida finns information, kontaktuppgifter och rapporter som kan vara er behjälpliga i arbetet med målgruppen. Mer information om ungas etablering: https://www.mucf.se/ungas-etablering

Hur omnämns unga i er RUFS?

Ordet ”unga” nämns endast 3 gånger, ”ungdomar” 0, ”barn” 4 och ”ungdomsperspektivet” 1 gång. Hur ofta en målgrupp nämns spelar roll för hur högt målgruppen prioriteras.

➔ Är det möjligt att tydliggöra unga som en utpekad målgrupp?

Myndigheten bedömer att regionen bör tydligt skriva ut vad som planeras för att säkerställa att arbetet sker utifrån ett ungdomsperspektiv. Här är det viktigt att exemplifiera arbetet så planen visar vägen för vad som komma skall för att undvika bli en papperstiger.

Civilsamhällets roll

I den nationella strategin för regional hållbar utveckling i hela landet 2021–2030 (2020/21:133) står att:

”...det civila samhällets potential och förmåga till omställning bör tas till vara för att kunna möta samhällsutmaningarna och ta till vara de möjligheter som samhällsförändringarna innebär. Det civila samhället ger viktiga bidrag till den regionala och lokala utvecklingen.” (s.12)

Hur omnämns civilsamhället i regionens nya RUFS?

Civilsamhället är viktigt ur många aspekter: för demokratisk utveckling, social sammanhållning, ekonomisk utveckling, krisberedskap och stöd samt att värna mänskliga rättigheter. Den nya RUFS:en nämner ordet ”civilsamhälle/civilsamhället” 9 gånger. I jämförelse nämns ordet ”företag/företagande/företagsetableringar” 55 gånger.

➔ Är det möjligt att ytterligare tydliggöra civilsamhällets viktiga roll i er regions utvecklingsstrategi?

Myndigheten bedömer att en stärkt samverkan mellan det offentliga och civilsamhällets aktörer är en förutsättning för en positiv utveckling att lösa nuvarande och framtida komplicerade och komplexa samhällsutmaningar. I en framåtsyftande regional plan är det därför viktigt att förtydliga på vilket sätt regionen avser att söka samverkan med civilsamhället[2].

I den nya RUFS:en framgår att regionen ska *stötta civilsamhällets aktörer och verka för att grundfinansiering av kultur, folkbildning och föreningsliv följer samhällets kostnads- och utgiftsutveckling* för att på så sätt verka för ökad trygghet och framtidstro (s. 23). Dessa beskrivningar om hur ni ser på civilsamhället som en viktig påverkansaktör att ta

[2] Som stöd och inspiration, se publikationen Regionerna och civilsamhället (2021) om samverkan mellan civilsamhället och regioner: https://www.mucf.se/publikationer/regionerna-och-civilsamhallet

med i ert utvecklingsarbete ligger i linje med civilsamhällespolitikens mål. Myndigheten ser positivt på att ni i såväl förord som inledning omnämner civilsamhället som en av aktörerna, samt att ni även förtydligar att civilsamhället är en aktör i innovationsekosystemet och att framgångsfaktorn är när samtliga aktörer arbetar tillsammans (s. 32).

➔ Kan ni i planen förtydliga hur ni planerar att säkra att samverkan sker på ett tydligt och strukturerat sätt?

MUCF har tillsammans med kommuner, regioner och civilsamhället utvecklat en samverkansmodell regionen med fördel kan nyttja för att forma er samverkan med civilsamhället i arbetet med att ta fram, genomföra och följa upp er nya RUFS. Med hjälp av Samverkansmodellen kan ni hitta en process där ni talar med representanter för civilsamhällets organisationer för att komplettera medborgardialoger och andra dialoger som ni har i RUFS-processen. Se vår hemsida för kontaktuppgifter och mer information om samverkan med civilsamhället och myndighetens samverkansmodell. https://www.mucf.se/uppdrag/samverkan-med-det-civila-samhallet.

I detta ärende har [redacted] beslutat. Utvecklingsledare [redacted] har varit föredragande. [redacted] har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

[redacted] [redacted]